

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petih vrst & Din 4. — Popusti po dogovoru, inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 20.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-23, 31-25, 31-26, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Stronmayerjeva 5b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Stronmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Poslednja pot prezidenta Osvoboditelja:

Ginljivo slovo češkoslovaškega naroda od prvega prezidenta

Današnjim pogrebnim svečanostim v Pragi je prisostvovalo nad 2 milijona ljudi — V sprevedu so bili številni zastopniki tujih vladarjev, delegacije tujih vlad in parlamentov — Spreved je šel po zgodovinski poti, po kateri je leta 1918 prišel Masaryk kot osvoboditelj v Prago

PRAGA, 21. septembra. br. Na dostojanstven način se je danes Praga poslovila od prvega prezidenta svobodne in neodvisne češkoslovaške republike, prezidenta Osvoboditelja dr. T. G. Masaryka. Milijoni so se zbrali, da izkažejo tvorcu svobodne češkoslovaške države poslednjo čast. Praga, ki je doživela že toliko svečanosti, še ni videla tolikih množic, kakor so se zbrale v zadnjih dneh, da se poslednji poslove od onega, ki jim je bil učitelj in voditelj. Na stotine posebnih vlakov je te dni pripeljal v Prago stotine ljudi iz vseh delov republike, a tudi iz inozemstva so prišle številne delegacije držav, ustanov in organizacij. Računajo, da je pogrebnim svečanostim prisostvovalo v Prago nad dva milijona ljudi.

Zbiranje množice

Že v ranih jutranjih urah so se začele zbirati množice po praških ulicah, koder je šel pogrebni spreved. Vojaštvo je ob sodelovanju legionarjev in sokolstva napravilo kordon, za katerim so se razvrstile nepregledne množice ljudstva. Nekateri so si že sinoči poiskali najpripravnejša mesta in so vso noč čakali, čeprav je bila noč hladna in je od časa do časa polahko rosilo.

Poslednje slovo

Kmalu po 8. so se začele na prvem dvorišču na Hradčanih zbirati uradne delegacije, člani vlade diplomatskega zbora, člani senata in parlamenta, tuja odposlanstva in generaliteta ter ostali odličniki. Člani pokojnikove rodbine so prispeli že sredi noči na Hradčane in so se zjutraj zgodaj zbrali okrog mrtvaškega odra, da se opredelijo poslove od velikega pokojnika. Ob 8. je prišel tudi prezident republike dr. Beneš v spremstvu ministrskega predsednika dr. Hodže ter predsednikov obeh zbornic in skupno z njimi dolgo ostal ob mrtvaškem odru.

Oficijelni predstavniki

Ob 9.30 so prenesli krsto iz Matjažev dvorane na katafalk, ki je bil postavljen na prvem dvorišču poleg tribune, na kateri so zavzeli svoja mesta uradni predstavniki. Tu so bili zastopniki tujih državnih poglavarjev, delegacije tujih vlad in parlamentov, predstavniki vojske in drugi odličniki.

Poslovični govor prezidenta dr. Beneša

Točno ob napovedani uri so zadonele s Hradčanov fanfare in oznanile pričetek pogrebnih svečanosti. Vrhovni inšpektor češkoslovaške armade general Syrovi, ki vodi spreved, je izdal povelja, vojaški oddelki, postrojeni okrog katafalka, so prezentirali puške v pozdrav, nakar je stopil na oder prezident republike dr. Beneš ter se v imenu vse republike poklonil od velikega pokojnika.

ka. V polurnem govoru je orisal lik pokojnega Masaryka, njegovo veliko državniško delo, ki je dovelo do osvoboditve in ujedinjenja češkoslovaškega naroda ter o Masarykovi demokraciji, ki je in ostane najdragocenejša zapuščina, ki jo hoče češkoslovaški narod zvesto čuvati.

Pogrebni spreved

Po govoru prezidenta Beneša so združeni pevski zbori zapeli staročeški husitski koral »Kdo jšite božji bojovnici«. Med Beneševim govorom in koralom je topništvo oddalo 101 strel, nato pa je med zvonenjem zvonov v vseh cerkvah dal generalni inšpektor češkoslovaške vojske Syrovi znak za pričetek spreveda.

Najvišji predstavniki češkoslovaške vojske so dvignili krsto s katafalka in jo položili na topovsko lafeto, v katero je bilo vpreženih šest konj. Na čelu povorke sta dva vojaka vodila s črnim pregrinjalom odetega belca, ki ga je pokojni prezident Masaryk jahal na svojih izprehodih in ob vseh svečanih prilikah. Nato so se razvrstili vojaški oddelki, nakar je sledila lafeta s krsto. Za krsto so šli najprvo sorodniki, sin Jan, hčerki Alice in Olga z vnuki, nato pa prezident dr. Beneš, za njim predstavniki tujih državnih poglavarjev in uradne delegacije tujih vlad, med njimi v imenu francoske vlade podpredsednik Leon Blum, predsednik rumunske vlade dr. Tatarescu, predsednik jugoslovske vlade dr. Stojadinović in drugi. Sledile so delegacije tujih parlamentov, med njimi predsednik jugoslovskega senata dr. Mažuranič, in predsednik jugoslovske narodne skupščine Čičić.

S Hradčanov je krenil spreved po istih ulicah, po katerih se je pokojni Masaryk leta 1918 vozil ob svojem povratku iz inozemstva v Prago kot Osvoboditelj. Turobno tišino, ki je zavladala, je prekinjal samo peket konj in pridržano ihtenje množic. Počasi se je premikal spreved skozi staro mesto do parlamenta in od tam do mestne hiše, kjer se je krsta ustavila pred grobom neznanega junaka. Tu je bil zbran praški mestni svet s primatorjem dr. Zenklom na čelu. Ob strani so bile razvrščene delegacije iz Slovenije.

V času, ko to poročamo, se pomika spreved preko Vavčarjevega namesta proti Wilsonovemu kolodvoru. Ni mogoče popisati prizorov, in neizmerne žalosti, ki je zajela Prago in vso češkoslovaško republiko v času, ko se poslednjič poslovila od svojega velikega prezidenta.

Defile vojske

Pred kolodvorom se bo lafeta s krsto ustavila pred glavnim vhomom. Tu bodo defilirali vojaški oddelki in se poslednjič poklonili svojemu prvemu vrhovnemu poveljniku. Nato bodo krsto prenesli na vlak, da jo prepeljejo v Lane, kjer bo

veliki prezident Osvoboditelj začasno pokopan na vaškem pokopališču poleg svoje pokojne soproge. V Lane se bodo s posebnim vlakom odpeljali samo člani rodbine, prezident republike, člani vlade, deputacije narodnega predstavništva in zastopniki tujih državnih poglavarjev ter uradne delegacije. Cerkevne obrede bodo opravili duhovniki staročeške evanelske cerkve.

Venec Nj. Vel. kralja

Praga, 21. septembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović, ki se bo udeležil pogreba prezidenta Masaryka, je prispel v Prago večer ob 17.30. Na postaji so dr. Stojadinoviča sprejeli in pozdravili predsednik češkoslovaške vlade dr. Milan Hodža, zunanji minister dr. Křofka, generalni inšpektor češkoslovaške voj-

ske general Syrovi, rumunski poslanik v Pragi Aureli, član generalitete, višji uradniki zunanjega ministrstva in osebje jugoslovskega poslanstva. Dr. Stojadinović se je s postajo odpeljal na jugoslovske poslanstvo, nakar se je s člani jugoslovskega odposlanstva šel pokloniti pred mrtvaški oder prezidenta Masaryka. Pri tej priliki je predsednik dr. Stojadinović položil vence v imenu Nj. Vel. kralja Petra II., Nj. Vis. kneza namestiha Pavla in kraljeve vlade. Vence so položili tudi predsednik senata dr. Mažuranič v imenu senata in predsednik narodne skupščine Stevan Čičić v imenu narodne skupščine. Nato so člani jugoslovskega odposlanstva izkazali predsedniku Masaryku poslednje časti in ostali nekaj minut v pobožnem molku.

Po poklonitvi pred mrtvaškim odrom je dr. Stojadinoviča sprejel v avdienci prezident republike dr. Edvard Beneš. Sredi je bil dr. Stojadinović na intimni večerji pri prezidentu republike dr. Benešu.

Ljubljana na dan Masarykovega pogreba

Ljubljana, 21. septembra. V Ljubljani se je pokazalo danes še posebno na zunaj, da Ljubljane za T. G. Masarykom ter da ga spremlja v duhu na njegovi zadnji poti. Mesto si je nadelo resnobno lice. Skoraj ni hiše, ki bi ne izvešila žalne zastave. Tudi na mirni periferiji plapolajo črne zastave.

Danes ni bilo v solah pouka in šolarji so se udeležili le šolskih ms. Zdi se, da se tudi mladina zaveda pomena današnjega dne; bila je resna in ji današnje praznovanje ni bilo zgolj formalno, kakor včasih ob nesodnih praznikih. Vendar je treba pri tej priliki mimogrede omeniti, da bi naša mladina morala nekoliko bolj poznati človečanske in demokratične ideje T. G. Masaryka, kakor jih pozna češkoslovaška mladina. Zdi se nam, da je med nami in češkoslovaki še mnogo premalo živih kulturnih stikov in da pri nas ne le mladina, temveč celo mnogi odrasli, ki so pač še vedno orientirani v nemški miselnosti, ne razumejo ideje demokracije in ne vedo dovolj ceniti demokracije kot političnega in človečanskega ideala.

Naše knjigarne so opremile izložbe v počastitev Masaryka, velikega misleca, državnika in bojovnika za človečanske ideale. Mladino posebej opozarjamo na Masarykova dela, ki jih je največ razstavljanih v izložbi Tiskovne zadruge v Selen-

burgovi ulici. Ta dela je zbral v glavnem univ. prof. dr. V. Burian in večina jih je njegova last. Nekatera Masarykova dela, ki so izšla že pred desetletji, so prava redkost in jih v naših knjižnicah ne morete niti dobiti. Med drugimi Masarykovimi deli v originalu so razstavljene pri Tiskovni zadrugi: Studie o F. M. Dostojevskem, Otvoren list panu dru. Janu Kovičalovi, Jan Hus, Ideali humanitni, Češka otazka, Havčiček, Nova Evropa, Svetova revolucija, Rusko a Evropa in Počet pravde podobnosti a Humova skepe. Izložbo krasi Masarykova slika, delo slikarja Tratnika.

Tudi mnoge druge izložbe zaslužijo posebno pozornost. Predvsem opozarjamo na Bonačev izložbo, ki jo je uredila JČ liga. Tudi tam je razstavljen nekaj Masarykovih knjig v originalu, delno v prevodu. Razstavljena je tudi fotografija jugoslovske delegacije, ki je tam obiskala uradno češkoslovaško in je bila sprejeta pri Masaryku.

Naša akademika mladina je dopoldne posebno lepo počastila spomin T. G. Masaryka, ki je bil častni doktor naše univerze. Pred Masarykovim kipom, ki stoji v parku pred univerzo, je organizirala častno stražo med pogrebom, od 10. naprej. Ob kipu sta vso noč goreli sveče, med pogrebom so pa plapolale plamenice.

Ob grobu prezidenta Tomaža Masaryka

Masaryk je imel iskreno rad Jugoslovence

Znani češki publicist Hubert Ripka, urednik »Lidovih Novin«, je bil v temnih stikih s blagopokojnim prezidentom Masarykom. Često ga je prezident povabil k sebi in se s njim razgovarjal o raznih aktualnih političnih in drugih vprašanjih. Tudi o razmerah v Jugoslaviji je s njim često kramljal. Hubert Ripka je torej eden izmed tistih, ki so imeli priliko se dobro seznaniti tudi s mišljenjem pokojnega prezidenta o Jugoslovcih in o Jugoslaviji. »Masaryk je s živim zanimanjem spremljal — tako povdarja Ripka v razgovoru s dopisnikom »Politike« — javno življenje v Jugoslaviji. On je imel iskreno rad Srbe, Hrvate in Slovence. Visoko je cenil vojaške vrline in politične sposobnosti Srbov, cenil je izobrazbo Hrvatov in ugajala mu je jeklena vztrajnost Slovencev v podrobnejšem delu, v čemer so oni zelo slabi. Če-hom. Ali vse, kar je Masaryk iskreno ljubil, je rad tudi odkritostno kritiziral. Kakor je izrekel svojo kritiko o raznih drugih narodih, tako je nepripransko, a vedno blagohotno kritiziral tudi Jugoslovence. Ne-rad je gledal na spore med Srbi in Hrvati. Po njegovem mnenju je bistvo teh sporov v tem, da Srbi ne uvidevajo v zadostni meri eminentne važnosti urejene administracije za konsolidiranje mlade uedinjene države, dotim je pri Hrvatih opazil njih dokaj pretirani romantični historizem. Nje-

gova želja je bila, da bi se na hrvatski strani v večji meri uveljavil politični aktivizem. No, vedno je bil priprčan, da bodi Srbi, Hrvati in Slovenci premagali današnje velike težkote, na katere so naleteli prav tako, kakor vsi ostali narodi pri izgradnji svojega državnega edinstva. Neomajno je blagopokojni prezident Masaryk veroval v jugoslovske narodno in državno edinstvo. S tem njegovim prepričanjem se lahko tudi Jugoslovenci utrdijo v svoji veri v lepo bodočnost. Nam češkoslovačkom je Masaryk vival v srce neomajljivo vero v uspeh in veliko bodočnost uedinjene Jugoslavije in mi smo mu zato tudi hvaležni.

Masaryk o malem narodu

Masaryk se je o problemu malega naroda izrazil v razgovoru s pisateljem Karlom Čapkrom tako-le: Vedno moramo upoštevati, da smo mali narod v neugodni zemljepisni legi. Praktično nam to dejstvo nalaga, da bi bolj poglobili svoje stike s ostalim svetom, več mislili in se s delom postavili bolj, kakor oni drugi. Ali s Pa-lackega besedami povedano: Vsak zavedni čeh in Slovák mora delati trikrat toliko, kakor člani velikih narodov in v ugodnejšem položaju. Uvažujte predvsem to, da mora vsak naobraženi naimec naučiti vsaj dva jezika. To zahteva sicer mnogo časa in dela, toda kako velika je korist od tega ne samo za izobrazbo, marveč za praktične stike s ostalimi narodi. In tako je to

v vsakem oziru: Ako se hočemo vzdržati, moramo vse svoje politične in kulturne napore stalno in neprestano jačiti. Res je, da to zahteva mnogo truda in dela, toda kdor se boji truda in dela, ta naj ne govori o narodu in rodoljubju! — Te zlate vredne besede prezidenta Masaryka veljajo bolj, kakor za Čeha, za nas Slovence in vobče za Jugoslovence, ki smo, če tudi združeni, mal narod in, kar je zlasti uvaževati, v skrajno neugodni zemljepisni legi. O Slo-venih samih v tem pogledu niti ne govorimo, pa naj se naši slovenoborci še tako napihujejo in trikajo na prsa, češ »Mi smo mie!

Masaryk o cerkvi in duhovščini

V svoji razpravi »Vera in človeška družba« piše Masaryk: »Kjer je vera v božje razodetje, tam je tudi duhovnik in duhovniški stan. Duhovniki pri primitivnih narodih, pri Grkih in Rimljanih, kakor tudi pri drugih izobraženjih narodih in tudi duhovniki danes se smatrajo za posrednike med maso verujočih in božanstvom. Vera z duhovniki je avtoritativna vera. Najbolj dovršeno je izvedena avtoritativna vera v katoliški cerkvi. Katolicizem je vzor bogovlade, v resnici duhovniške vlade, to je vlade posredovalcev med božanstvom in človekom samim. Med duhovnikom in laikom je velika razlika. Duhovnik ima drugo moralo, živi v celibatu, a to je, kakor pravi sv. Pavel, nekaj višjega, kakor morala laika, živčega v zakonu z ženo. Duhovnik je po tem nauku višje versko bitje, zato ima tudi takoj za seboj socialno in politično avtoriteto. In zato je tudi politično in socialno zvišen nad laikom. Duhovniki se organizirajo in tej organizaciji pravimo cerkev. Katolicizem je vzor trdne cerkvene organizacije. Duhovnik, škof ali papež pa že celo je verujočemu več, kakor on sam, več kakor navadni človek. Duhovnik je verski plemenitaš, laik je njegov ... Brez duhovnika laik versko nič ne pomeni, nič ne premore. Laik katolik ne more brez duhovnika izvršiti nobenega verskega obreda pa tudi duhovnikova molitev je bolj učinkovita in boljša kakor laikova. Katolicizem je utržil duhovno odvisnost ljudstva,

veruje, kar mu duhovnik reče, in rad stori vse, kar duhovnik gospod hoče. Zato pomeni verski aristokratizem v cerkvi popolno verovanje, slepo verovanje ali, kakor bi rekli otroško verovanje.

ČITAJTE ŠIRITE naročajte »Slovenski Narod«!

V Ljubljano je skočil

Ljubljana, 21. septembra. Danes okrog 10.30 so bili ljudje na Bregu priča razburjivega dogodka. Opazovali so nekoga 40-letnega moškega, ki je precej razburljivo govoril s svojim dedetom, nakar se je pa pogljal v močno naraslo Ljubljano in se začel potapljati. Na pomoč so prihiteli delavci, ki so nesrečnemu vrgli vrvi in pomolili droge, da bi se jih oprtel, toda samomorilec ni bilo do življenja, kar nameroma je glavo tiščal pod vodo. Pod Čevljarskim mostom je še enkrat krilnil »živijo«, nato pa je izginil v valovih, ki so ga naglo nesli dalje.

O nesreči je bila tudi naglo obveščena reševalna postaja in reševalcem se je posrečilo nesrečnega pri mersarkem mostu potegniti iz vode. Z umetnim dihanjem so ga hoteli obuditi k življenju. Bilo je pa že prepozno. Njegova spremeljevalka je povedala, da je nesrečnega 40-letni sofer Alojzij Jereb iz Idrije. Bil je tuberkulozen in se je šele pred dnevi vrnil iz Zirov, kjer se je zdravil, a je bilo njegovo stanje brezupno, saj je še pred dnevi bruhal kri. Za danes je pozval svojo zaročenko 20-letno Anico P. na sestanek in jo vprašal, če se hoče z njim poročiti. Dede je pa vedelo, da mu ni rešitve in mu je mirno prigovarjalo, naj počaka, na ženitev naj pa nikar ne misli. To je Jereba poglalo v obup da je skočil v Ljubljano.

Smrtna nesreča

Konjice, 21. septembra. Davi se je v Konjicah pripetila huda prometna nesreča, katere žrtev je postal mlad krojaški pomočnik Tonček Grgrurij, zaposlen pri mojstru Pileju in doma iz Splita. Peljal se je po Konjicah, na ostrem ovinku pa mu je privozil nasproti težak voz, ki ga fant ni opazil in je zavozil s kolesom naravnost pod voz. Kolesa so mu šla tež glavo in mu jo zdrobila. Med prevozom v bolnico je Grgrurij umrl. Pokojni Grgrurij je bil vnet Sokol in simpatičen mladenič. Njegova strašna smrt je vztrudila splošno sočutje.

Borzna poročila.

Inozemske borze
Curih, 21. septembra. Beograd 10, Paris 14.71, London 21. 5775, New York 435.375, Bruselj 73.30, Milán 22.925, Amsterdam 240.30, Berlin 174.70, Dunaj 79.60 do 82.05, Praga 15.31, Varšava 32.30, Bukarešta 3.35.

KINO UNION
JUTRI PREMIERA VELIKEGA FRANCOSKEGA FILMA
BACCARA
TRAGEDIJA JUNAKA IZ SVETOVNE VOJNE
V gl. vlogah: Marcela CHANTAL •• Jules BERRY •• Lucien BAROUX

